

MATKAKERTOMUS

EFSA:n Advisory Forum (AF) kokous 27.-28.11.2019, Parma, Italia

Osallistajat: EFSA:n, EU:n jäsenvaltioiden, hakijamaiden ja komission edustajat. Suomen edustajana Pia Mäkelä

Yhteenvedo:

EFSA valmistuu uuden lainsäädännön vaatimuksiin. Siinä yhteydessä jäsenvaltioiden focal pointien tehtäviä tullaan lisäämään ja EFSA tulee ulkoistamaan entistä enemmän riskinarviointityötä jäsenvaltioihin. Tiekartta kemikaalien saannin yhteisvaikutuksista etenee. Tekoölyn käytöstä riskinarvioinnissa keskusteltiin.

Ajankohtaista:

Kokouksen alussa EFSA kertoi komission SANTE-pääosaston virastojen johdon kokouksesta marraskuussa 2019. Kokouksessa keskusteltiin virastojen osuudesta EU:n ”European Green Deal” -aloitteeseen terveyden ja ympäristön osalta. Kestävyyden (sustainability) sisällyttämisestä riskianalyysiin selvitetään. Eläinkokeiden käyttöä ollaan vähentämässä sekä EU:ssa että USA:ssa. Horizon 2030-rahoituksessa tullaan investoimaan tähän paljon rahan. Vapaaehtois pohjalta on hyvä aloittaa. Jäsenvaltiot ovatkin jo tehneet tällä alalla jo paljon. EFSA:n johtoa on käynyt vierailulla Etelä-Afrikassa ja keskustellut yhteistyöstä.

Raportti riskinarvioinnin tieteellisestä tutkimuksesta (RARA): RARA:n ohjelmakomiteassa on pohdittu tarpeita elintarviketurvallisuuden tutkimukseen, erityisesti säästötarpeisiin liittyen. Yhteistyötä tällä alueella tarvitaan EFSA:n ja jäsenvaltioiden kesken. Asiasta on tulossa verkostoitumistapahtuma joulukuussa 2020.

EFSA ja komissio ovat valmistautumassa uuden läpinäkyvyys (transparency) -lainsäädännön voimaantulon. EFSA esittää Focal point -rahoituksen ja tehtävien lisäämistä, mm. koskien artikla 36 laitosten valmiuksien arviointia ja datan keruun tukemista. Tämä aiheutti paljon keskustelua puolesta ja vastaan jäsenvaltioiden kesken. EFSA:n on tarkoitus lisätä jäsenvaltioille suunnattuja rahoitushakuja.

EFSA valmistelee strategiansa uusimista. EFSA prioriteeteiksi ollaan nostamassa AF-jäsenten keskuudessa tehdyn kyselyn perusteella nousevat riskit, riskinarviointikapasiteetin rakentaminen, nopeat riskinarvioinnit, riskiviestintä, uudet elintarvikkeet ja tuotantotekniikat, läpinäkyvyyden lisääminen, kestävä kehitys, koordinoituneet tutkimusstrategiat sekä riskinarvioinnin työkalut ja menetelmät. Uutta strategiaa valmistellaan näiden perusteella ja siitä konsultoidaan asianmukaisesti AF-jäseniä ja sidosryhmiä.

Viestintäasiantuntijoiden verkosto on pitänyt kokouksen Berliinissä. EFSA tarjoaa apua jäsenvaltioille Social Science -työryhmänsä avulla.

Riskinarvioinnit:

EFSA esitteli tiekarttaansa monien kemikaalien saannin yhteisvaikutusten riskinarviointiin. Toistaiseksi tämä tiekartta keskittyy erityisesti torjunta-aineisiin. Tiekarttaan sisältyy mm. menetelmien kehitys ja yhdenmukaistaminen sekä datan konsolidointi. Komissio halusi nopeamman aikataulun, ainakin torjunta-aineiden osalta, koska arviointeja tarvittaisiin lainsäädännön pohjaksi. EFSA:n mukaan aikataulun on toki oltava realistinen. EFSA viimeistelee tiekartan lähitulevaisuudessa.

EFSA on saanut uusia riskinarviointimandatteja mm. koskien makuaineita (mm. savu, genotoksisuus), Codex komitean kokousta torjunta-aineista sekä nanomateriaaleja elintarvikkeissa ja rehuissa.

Jäsenvaltioiden riskinarviointiaktiviteetit:

HU on saanut EFSA:n rahoitusta hankkeeseen, joka selvittää nousevien riskien tunnistamiseen tarvittavia mittareita ja työkaluja. Hankkeessa on valmisteilla DEMETER-alusta tiedon keräämiseen, käsittelyyn ja tiedonvaihtoon. HU valmistelee yhdessä EFSA:n kanssa ehdotuksen tämän alustan käytöstä seuraavaan AF-kokoukseen.

GR esitteli tekemäänsä valmisruokien Listeria-riskinarviointia. BG kertoi vektorivälitteisiä tauteja koskevasta hankeestaan, jossa on luotu maahan kansallinen näitä tauteja koskeva rekisteri. MALDI-TOF-menetelmää käytetään vektorien tunnistamiseen. ES esitteli uusia kalojen syöntiä koskevia suosituksiaan. Elohopean saannin takia mm. raskaana olevien naisten ja lasten osalta suositellaan tiettyjen kalojen syönnin välttämistä.

Tekoäly (AI):

EFSA kertoi aktiviteeteistään koskien AI:n käyttöä. AI:n hyödyntäminen vaatii paljon dataa, laskentakapasiteettia ja tietoa AI-algoritmeista. Todennäköisesti kaikki prosessit, missä tietoa prosessoidaan, tullaan jatkossa korvaamaan AI:llä. DK on pilotoinut AI:n käyttöä ruokaketjun datan käyttöön elinkeinon ja viranomaisten kesken. Yleisesti datan jakaminen yritysten ja laitosten välillä on hankalaa, mm. siiloutumisen ja tietosuojavaatimusten takia. NO:lla on ollut kansainvälinen hake Watson-järjestelmän käytöstä kirjallisuushauissa. FI ilmoitti myös jo käyttävänsä AI:ä tähän tarkoitukseen.

Datan keruu:

Task Force on data collection and modelling esitteli työnsä vaihetta ja lupasi seuraavaan AF-kokoukseen version loppuraportista. EFSA esitteli Promotheus-ajattelua yhdisteille ja tuotteille, joille haetaan hyväksyntää EU:ssa. Tarkoituksena on nostaa riskinarviointien laatua.

EFSA:n kolmen tieteellisen verkoston (zoonosidatan keruu, eläinten terveys ja hyvinvointi sekä uusielintarvikkeet) päivitetty tehtävänmäärittelyt esiteltiin ja niitä puollettiin.

Muuta:

Riskinarvioinnin kapasiteetin rakentamisen keskusteluryhmään toivotaan jäsenvaltioiden aktiivisempaa osallistumista.